

<div></div>
עין משפט <div>נר מצוה</div>

בו א מיי פרק יח מהלכות מעשה"ק הלכה יא ופרק יט הלכה יז:
בו ב מיי שם פ"ט הלכה יא:
בח ג מיי פ"ט שם הלכה ז:

תורה אור השלם

- ↑ וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרָבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב וְלֹא יִשָּׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז יָגוֹר בְּחוּבָם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה לַיהוָה: וְקָרָא יוֹ, ח.
- ↑ וְאֵלֶּהם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יִגְוֹר בְּחוּבָם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה לַיהוָה: וְקָרָא יוֹ, ג.
- ↑ אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז בְּמִתְּנָה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ: וְקָרָא יוֹ, ג.
- ↑ וְכֵן נח מִזֶּבַח לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּרִיָּה הַחַיָּה וּמִכָּל הַחֹפָה הַחַיָּה וְיָעַל עֹלֹת בְּמוֹתָם: בְּרִאשִׁית ח, כ.
- ↑ וַיִּקַּח מִטֹּחַת אֶת גְּדֵי הָעִזִּים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעֲלֶה עַל הַעֹזֹר לַיהוָה וַתִּפְלֹא לְעֵשׂוֹת וּמִנְחָה וַאֲשֶׁתוֹ רָאִים:
- ↑ וְזָרַק הַבָּתָּן אֶת הַדָּם עַל מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֶלֶב לְרִיחַ נִיחָח לַיהוָה: וְקָרָא יוֹ, י.

<div></div>
מוסף רש"י

ל**מעוטי** שוגג אנוס ומוטעה.
דהוא משמע שיהא כהניומו ויטובו עדמו (קדושין) להוציא שעיר המשתלח. שאינו מיוחד לשם (ויקטן קרבן) על השלם הוא חייב. אותו שלם משמע (לעיל ק). הוראת שעה היתה. לזך ששה היתה או ראו שם שאר עזי היכר דברים להסיר (כתובות סו). ולא נמתינן מינה לדורות (סנהדרין פ). קרן. אכן אמה על אמה כרום אמר לכל קרן: ויסוד. דהיינו אמה כניסה רלסונה (סוכה שס): וריבוע. סס ארן המוצא מרובע (קעיל סב):

קה:

שוגג אנוס ומוטעה. קלת קשה אנוס ל"ל קרא פשיטא דלונס רחמנא פטריה ושמא האי אנוס פרט לאומר מותר ותימה ל"ל קרא למיפטריה מכרת כשהוא שוגג פשיטא דר קרבן הוא י"ל ס"ד אמינא אי לא מיימי קרבן ליהוי צכרת דהא לאחר הצאת קרבן דוקא כתיב ונסלח לו:

ט **והמעלה להדיוט פטור**. פ"י בקונטרס משום העלאת חוץ וחייב משום עזב עזבות כוכבים ואס הזיד צעזבות כוכבים ושגג צהעלאת חוץ אינו מצא על שגגמו חטאת ותימה אמאי יתחייב מעלה לחזירו משום מעלה בחוץ כיון דמויד צעזבות כוכבים לאו שז מדיעיתו הוא דמומר לעזבות כוכבים שזין מתכוין לשם עזבות כוכבים י: להוציא **שעיר המשתלח**. היינו לאחר הגרלה דקודס הגרלה מיחייב אתרוייהו כדמוכח פרק שני שעירי (יומא דף קב:):

דברה תורה כלשון בני אדם. צפרק אלו מנליות (ב"מ דף לא): פירשמי: **אבל בהמה בתיב**. לפיכך העלה כמה אברים זה אחר זה אינו חייב אלא אחת אקמא מיחייב דליתיה י: כלולה צהמה ואאתרייני פטור דכבר חסרה דמה שהעלה הרי הוא כנאצל ומ"ס אכל אבר ואבר יא אכל אבר אחד שהעלה לחטאין לכ"ע לא מיחייב אלא אחת ומיחייב אית קמא ורבי יוחנן אמר מחלוקת בלצר אחד דמר סבר מוקטרי פנים שחסרו והעל י: בחוץ חייב ומר סבר פטור אבל בד' וה' איברין דברי הכל חייב על כל אבר ואבר ופליגא דעולא דאמר עולא הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ שחייב לא נחלקו אלא במוקטרי בחוץ י: שחסרו והעלו בחוץ דמר סבר ומ"ס חייב איכא דאמרי אמר עולא הכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ שהוא פטור לא נחלקו אלא במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ דמ"ס פטור ומ"ס חייב ופליגי דאבוה דשמואל אלישנא קמא דעולא דאמר אבוה דשמואל כמאן מהדרינן פוקעין לגבי מזבח כמאן דלא בר' יוסי: ואינו חייב עד שיעלה בו: אמר רב הונא מאי טעמא דרבי יוסי דכתיב ויבן נח מזבח לה' א"ר יוחנן מ"מ דר"ש דכתיב ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה' ואידך נמי והכתיב ויבן מזבח לה' ההוא גובהא בעלמא ואידך נמי הא כתיב ויקח מנוח ו הוראת שעה היתה ואיבעית אימא ה"מ דר"ש כדתניא ור"ש אומר מוצב פתח אהל מועד ואין מזבח בבמה לפיכך העלה על הסלע או על האבן חייב ויציא מיבעי ליה ה"ק לפיכך בשעת איסור הבמות העלה על הסלע או על האבן חייב בעי רבי יוסי בר' חנינא קרן וכבש ויסוד וריבוע מהו שיעכבו בבמה א"ל רבי ירמיה תניא וקרן וכבש וריבוע ויסוד מעכבין בבמה גדולה ואין מעכבין בבמה קטנה:

למעוטי שוגג אנוס ומוטעה. דהכי דריש צת"כ^(ט) כל ההוא דגבי ונכרת כשישנו כהוייתו וכדעתו ולא אנוס ולא שוגג מאיליו או מוטעה ע"י אחרים: **פרי ההוא כפיני**. דם יחשב לאיש ההוא צשמיטה כתיב (ויקרא י): **אלא לה'**. דכתיב גבי שמיטה ל"ל: **להוציא שעיר המשתלח**.

^אלמעוטי שוגג אנוס ומוטעה אי הכי הכא נמי מיבעי למעוטי אנוס שוגג ומוטעה תרי יהווא כתיבי ואלא ילה' למה לי מלהוציא שעיר המשתלח: חומר בהעלאה בו: ^בת"ר ^גאיש יא איש מה ת"ל לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין שיכול והלא דין הוא ומה השוחט להדיוט שחייב שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורין המעלה להדיוט שפטור אינו דין ששנים שאחזו י: פטורין ת"ל איש איש דברי ר"ש רבי יוסי אומר ה ההוא אחד ולא שנים א"כ מה ת"ל איש איש ^אדברה תורה כלשון בני אדם ור"ש האי ההוא י: מיבעי ליה למעוטי שוגג אנוס מוטעה ורבי יוסי מהוא ההוא ור"ש הוא ההוא לא דריש ורבי יוסי מדהאי איש איש דברה תורה כלשון בני אדם ^באיש איש י: נמי דברה תורה כלשון בני אדם ואלא השוחט להדיוט מנא ליה דחייב נפקא ליה י: מדם יחשב לאיש ההוא דם שפך ואפילו השוחט לאיש י: העלה וחזר והעלה בו: אמר ר"ל מחלוקת בד' וה' אברים דמר סבר כי כתיב ^בלעשות אותו י: על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר אבל בהמה כתיב ומר סבר אבל אבר ואבר כתיב אבל אבר אחד דברי הכל אינו חייב אלא אחת ור' יוחנן אמר מחלוקת באבר אחד דמר סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלה י: בחוץ חייב ומר סבר פטור אבל בד' וה' איברין דברי הכל חייב על כל אבר ואבר ופליגא דעולא דאמר עולא הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ שחייב לא נחלקו אלא במוקטרי בחוץ י: שחסרו והעלו בחוץ דמר סבר ומ"ס חייב איכא דאמרי אמר עולא הכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ שהוא פטור לא נחלקו אלא במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ דמ"ס פטור ומ"ס חייב ופליגי דאבוה דשמואל אלישנא קמא דעולא דאמר אבוה דשמואל כמאן מהדרינן פוקעין לגבי מזבח כמאן דלא בר' יוסי: ואינו חייב עד שיעלה בו: אמר רב הונא מאי טעמא דרבי יוסי דכתיב ויבן נח מזבח לה' א"ר יוחנן מ"מ דר"ש דכתיב ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה' ואידך נמי והכתיב ויבן מזבח לה' ההוא גובהא בעלמא ואידך נמי הא כתיב ויקח מנוח ו הוראת שעה היתה ואיבעית אימא ה"מ דר"ש כדתניא ור"ש אומר מוצב פתח אהל מועד ואין מזבח בבמה לפיכך העלה על הסלע או על האבן חייב ויציא מיבעי ליה ה"ק לפיכך בשעת איסור הבמות העלה על הסלע או על האבן חייב בעי רבי יוסי בר' חנינא קרן וכבש ויסוד וריבוע מהו שיעכבו בבמה א"ל רבי ירמיה תניא וקרן וכבש וריבוע ויסוד מעכבין בבמה גדולה ואין מעכבין בבמה קטנה:

השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

למעוטי שוגג אנוס ומוטעה. דהכי דריש צת"כ^(ט) כל ההוא דגבי ונכרת כשישנו כהוייתו וכדעתו ולא אנוס ולא שוגג מאיליו או מוטעה ע"י אחרים: **פרי ההוא כפיני**. דם יחשב לאיש ההוא צשמיטה כתיב (ויקרא י): **אלא לה'**. דכתיב גבי שמיטה ל"ל: **להוציא שעיר המשתלח**. דמשמע הראוי ליקרב לשם חייבין עליו בחוץ ושאני עומד לשם אין חייבין עליו בחוץ ולקמן צפ' בתרא (דף קיג): דריש לה תנא דצרייתא הכי וגלי צשמיטה והוא הדין להעלאה דהא מייגמר גמירי מהדלי כדלמנן [לעיל ק]. לערצ פרשיות דר מהך תרי חומרי דמתני' דמפרשי קראי צכולהו צין לחיובא צין לפטורא: **מה ס"ל איש איש**. גבי העלאת: **ושחטו פטורין**. דלפינן לעיל דכתיב ההוא: **אכל צהמה כפי**. על כל צהמה הוא חייב ואינו חייב על אבר אחד הלכך כולה חלה העלאת היא י: אכל בלצר אחד והקריצו לחטאין לאחר שהקריצ שאר האיברים דלילו עליו לצדו אפילו הקריצ שלם פטר ליה ר' יוסי או מיירי שפקע מעל האש וחזר והחזירו י: **דברי הכל י העלאת אחס היא**. דהא אותו כתיב שלם ולא חסר י: **ור' יוחנן אמר מחלוקת בלצר אחד**. ודכולי עלמא אותו אכל אבר ואבר כתיב ומאן דמחייב סבר מוקטרי פנים י: שחסרו והעלו בחוץ חייב דהא מהדרינן פוקעין למוצא דהו וכו חסר וכי כתיב אותו אמוקטרי חוץ כתיב: **ומ"ס פטור**. דנפקא ליה מלא יציאנו כר' ישמעאל [לעיל ק.]: **לא נחלקו אלא מוקטרי חוץ ור' מר סבר חייב**. דכי כתיב אותו למעוטי פחות מכזית אמא שאין הקטרה שלימה וכדדריש ליה לקמן: **פוקעין**. שפוקעין י: מעל האש: **דלא בר' יוסי י**. דכיון דצפנים בני הקטרה ניניה ואמ"ג דחסרו בחוץ נמי מיחייב י: במוקטרי פנים שחסרו והעלו י: בחוץ אלמא קסבר אבוה דשמואל דרבי יוסי אמוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ פליג: **ויבן נח מזבח**. אלמא אפילו י: צמת יחד שהיא בחוץ אינה העלאת בלא מזבח: **על האור**. בלא צנין מזבח לשם כך וקרי ליה העלאת: **גובהא בעלמא**. כדרך כל הארץ שיהא נוח להשתמש ולא לחוצת מזבח: **מזבח פסח אהל מועד בו'**. האי קרא דריש ליה ר"ש צת"כ הכי וזרק כהנן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד ולא מזבח צצמת יחיד צשעת היתר הצמות וצפרשת המעלה בחוץ כתיב: ה"ג חייב יא מיעבי ליה ה"ק לפיכך צשעת איסור הצמות העלה ע"ג הסלע או על גבי האבן חייב: יא מיעבי ליה. כיון דלמר אין מזבח צצמה צשעת היתר הצמות קאי הילכך יא מיעבי ליה: ה"ק לפיכך. הואיל וצצמה צשעת היתר הצמות הואי הקטרה צשעת איסורו י: אס העלו על הסלע חייב: קרן וכבש ויסוד וריבוע. דקי"ל דמעכבי צצמוצ המשכן צפרק קדשי קדשים (לעיל דף סג). מהו שיעכבו צצמת יחיד: **צצמה גדולה**. אף נוצ וגצעון שהיו צמות ציצור וכל שכן שילה וצית ועלמים:

מתני'

פוקעין בו'. הא דמיחייבין צריש פירקין (דף ק). לר"ע מוקטרי פנים שחסרו והקריצין בחוץ היינו דוקא כגון אימורי או איצרי עולה שחסרו דלא מפסלי צהכי אצל מנחה שחסרה וקטרט ולצונה שחסרו דמיפסלי מחמת חסרון פטור דמתנן לקמן (דף קט): וכולן שחסרו כל שהוא והקריצין בחוץ פטור וגבי עולה קמני המעלה (עולה כזית) י: חייב ומצטרפין לכזית להעלותן בחוץ וליחייב משום פגול נותר וטמא (ואימורים ומן האימורין בחוץ חייב)

מסורת הש"ס

א) [קדושין מג.], ב) ת"כ אחרי פ"י ה"ב, ג) [קדושין פ: וס"נ] ת"כ קדושים פרש"י ה"א, ספרי שלח ק"יב, ירוש"י שבת פ"יט ה"ב, פסחים פ"ב ה"ז, פ"ט ה"א, יבמות פ"ח ה"א, סוטה פ"ז ה"ה, פ"ח ה"א, נדרים פ"א ה"א, ז) [לעיל ק. לקמן קט.], ח) לקמן קט: פסחים פב: יומא סט: יבמות לה. כתובות טו. סנהדרין עח: פ: ע"ז כד: הוריות ו. מנחות ג: תמורה טו: פרה פ"ז מ"ו, תוספ' דפרה פ"ז ה"ד, ירוש' הוריות פ"א ה"ח, ו) ת"כ אחרי פ"ט ה"ז, ז) [לעיל סב. לקמן קכ.], ח) אחרי פ"ט ה"ז, ט) שידך למשנה בעמי הקודם.

<div></div>
הגהות הב"ח
(א) גבי על אבן חייב חייב יא מיעבי:

<div></div>
שינויי נוסחאות

א) איש מה ת"ל איש איש לרבות בו' (כתה"י ושמ"י, וכה"י בש"י): ב) שאחזו באבר והעלתו שפטורין (כתה"י ושמ"י): ג) ההוא מאי עבדי ליה מיבעי (כתה"י ושמ"י): ד) איש דהשמיטה נמי (שמ"י, ד"ו רפ"ט ושמ"י, וכתיב בבי"א): ה) ע"י ציפה ענינים צצם מכרעת המשנה דהמזכ"ס לא הוה גרי ואפילו השוחט לאיש, וע"י יד דוח: ו) ל"ל והעלן וכן בכל הסוגיא (ב"ש, וכתב ברוב כתה"י): ז) ל"ל חוץ (כתה"י ושמ"י): ח) ככ"ס וצ"ש נוסף ואי משום ידיעה דנפקא ליה מלא יציאנו כר' ישמעאל (לעיל ק.]: לא נחלקו אלא מוקטרי חוץ ור' מר סבר חייב. דכי כתיב אותו למעוטי פחות מכזית אמא שאין הקטרה שלימה וכדדריש ליה לקמן: **פוקעין**. שפוקעין י: מעל האש: **דלא בר' יוסי י**. דכיון דצפנים בני הקטרה ניניה ואמ"ג דחסרו בחוץ נמי מיחייב י: במוקטרי פנים שחסרו והעלו י: בחוץ אלמא קסבר אבוה דשמואל דרבי יוסי אמוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ פליג: **ויבן נח מזבח**. אלמא אפילו י: צמת יחד שהיא בחוץ אינה העלאת בלא מזבח: **על האור**. בלא צנין מזבח לשם כך וקרי ליה העלאת: **גובהא בעלמא**. כדרך כל הארץ שיהא נוח להשתמש ולא לחוצת מזבח: **מזבח פסח אהל מועד בו'**. האי קרא דריש ליה ר"ש צת"כ הכי וזרק כהנן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד ולא מזבח צצמת יחיד צשעת היתר הצמות וצפרשת המעלה בחוץ כתיב: ה"ג חייב יא מיעבי ליה ה"ק לפיכך צשעת איסור הצמות העלה ע"ג הסלע או על גבי האבן חייב: יא מיעבי ליה. כיון דלמר אין מזבח צצמה צשעת היתר הצמות קאי הילכך יא מיעבי ליה: ה"ק לפיכך. הואיל וצצמה צשעת היתר הצמות הואי הקטרה צשעת איסורו י: אס העלו על הסלע חייב: קרן וכבש ויסוד וריבוע. דקי"ל דמעכבי צצמוצ המשכן צפרק קדשי קדשים (לעיל דף סג). מהו שיעכבו צצמת יחיד: **צצמה גדולה**. אף נוצ וגצעון שהיו צמות ציצור וכל שכן שילה וצית ועלמים:

<div></div>
הגהות הב"ח
(א) גבי על אבן חייב חייב יא מיעבי:

<div></div>
שינויי נוסחאות